

finde sted i eksamensfrie mellemkoleklasser, medens opslugningsmulighederne viste sig at være minimale i de nuværende eksamensklasser (3. mellem).

Der er ikke foretaget en tilsvarende undersøgelse af opslugningsmulighederne i de private mellem- og realskoler, i gymnasieskolerne, i friskolerne og på præliminærkursus, men efter de rådende pladsforhold kan der næppe regnes med nævneværdige muligheder for opslugning i nogen af de sidst nævnte skoleformer.

Det ses således, at de påpegede og tildels undersøgte opslugningsmuligheder er af beskeden omfang i den nuværende situation. Der savnes imidlertid holddepunkter for at skønne over, hvorledes forholdene i denne henseende vil stille sig i 1965.

Lokalebehovet.

Angående det opgjorte behov for klasselokaler kan det bemærkes, at de ca. 1 700 klasser, der ud fra klassekvotienten 25 skulle nyetableres, ikke ville kræve et lige så stort antal klasselokaler.

For det første åbner skematimeplanerne fra Danmarks Lærerforening mulighed for, at to praktiske linier af 8. årgang kan dele eet klasselokale, idet de to liniers samlede „hjemmeklassetimer“ omfatter ca. 36 timer ugentlig. Det vil sige, at man til f. eks. 2 praktiske linier + 1 teoretisk linie (af 8. årgang) kan klare sig med 2 klasselokaler. Det er imidlertid ikke muligt ud fra det totale tal at udtale sig om, hvilket omfang en sådan reduktion af behovet for klasselokaler kunne tænkes at få. Det kan kun opgøres gennem en konkret planlægning, hvor alle de fra område til område varierende forhold og ønsker tages med ind i betragtningerne.

Dernæst kan man pege på, at det opgjorte behov for klasselokaler vil kunne reduceres en del, hvis der gives tilladelse til, at de ungdomslokaler, der er indrettet ved mange nyere skoler og fremover vil blive indrettet — og som efter de gældende regler for statstilskud ikke må benyttes af elever i den undervisningspligtige alder — bliver benyttet af 8. årgangs elever i tilfælde af, at det 8. skoleår gøres obligatorisk.

Betydningen af mindre fødselsårgange.

Endelig kan det spørgsmål rejses, om de mindre fødselsårgange, der på tidspunktet for indførelse af et obligatorisk 8. skoleår vil befolke de lavere klasser i skolerne, kan tænkes at frigøre lærere og undervisningslokaler i et sådant omfang, at der derigenem kan opnås nogen dækning for det ovenfor opgjorte behov for lærere og lokaler til 8. klasse.

Sådanne muligheder må vel antages at være til stede, men de er så lokalt betingede, at byggeforskningsudvalget ikke anser det for muligt at foretage nogen holdbar totalopgørelse. Det er således tænkeligt, at der København og andre større købstæder kan opnås en eller anden grad af udligning i behovet, men i forstadskommuner med fortsat stærk udflytning vil der ikke på tidspunktet for 8. klasses indførelse være tale om nogen, eller nogen mærkbar, nedgang i børnetallet i skolernes lavere klasser, og for de egentlige sognekommuners vedkommende vil en nedgang i børnetallet kun sjældnere kunne få den virkning, at der derved frigøres lærere og undervisningslokaler.

Hertil kommer, at andre forhold vil virke i modsat retning og yderligere vil vanskeliggøre en vurdering af, hvorvidt et synkende børnetal i skolernes lavere klasser vil kunne frigøre lærere og lokaler til brug for 8. klasse. Det gælder således hensynet til en ønskelig nedsættelse af klassekvotienten og ophævelsen af forskellige midlertidige foranstaltninger til imødegåelse af lærermanglen (beskæring af undervisningsplaner, undervisningsens besørgelse gennem overtimer).

De samme og andre væsentlige vanskeligheder møder også et forsøg på at opgøre, hvilken indflydelse det vil have på det samlede lærerbehov og lokalebehov, at den afsluttende skolegang og undervisningspligten efter forslaget får samme varighed (8 år), og følgelig et forholdsvis mindre antal børn end nu måske vil gennemgå et 9. skoleår (i 4. e.m. eller 4. f.m.). Visse muligheder for en reduktion af det samlede behov kan tænkes at ligge heri, men nogen egentlig beregning af deres virkninger anser man det ikke for muligt at foretage.